

Utrecht, 23 juni 2009
Pythagoraslaan 101
Tel. 030-2589111

Afdeling : FIN
nummer : 2009INT240167

Onderwerp: **Beantwoording** Schriftelijke vragen ex art. 47 van het Reglement van Orde Provincie Utrecht, gesteld door drs. R.E. de Vries en drs. J.M.C. Versteeg (D66), betreffende de vermogensportefeuille van de Provincie Utrecht (26 maart 2009)

Onderwerp: **Beantwoording** Schriftelijke vragen ex art. 47 van het Reglement van Orde Provincie Utrecht, gesteld door drs. R.E. de Vries en drs. J.M.C. Versteeg (D66), betreffende de vermogensportefeuille van de Provincie Utrecht (26 maart 2009)

Toelichting

Op 29 oktober 2008 hebben Gedeputeerde Staten via een vertrouwelijk memorandum Provinciale Staten geïnformeerd over de stand van zaken rond de vermogensportefeuille van de provincie Utrecht. De conclusie van GS was op dat moment: De provincie Utrecht heeft geen direct aanwijsbare schade geleden tengevolge van de kredietcrisis. "So far so good." Wel stelden GS dat de portefeuille enigszins was aangetast en dat via "reparaties" dit zonodig hersteld zou worden.

Ondertussen is de kredietcrisis nog niet uitgeraasd en blijven berichten over de kredietwaardigheid van financiële instellingen het financiële nieuws domineren. Fortis Bank SA in België beleefde heftige tijden, waarbij zelfs de Belgische premier moest aftreden. De Münchener Hypo Bank Real Estate vroeg als eerste bank in Duitsland overheidssteun aan, terwijl ook de Unicredito Bank in Italië en Oostenrijk voor steun bij de overheid aanklopte. Deze laatste bank werkt pan-Europees en is actief in 22 landen. Standard and Poor's verlaagde de rating van dit bankconglomeraat recent van A+ naar A.

Op basis van openbare informatie over de portefeuille van de provincie Utrecht valt D66 een aantal zaken op (zie:

http://media.rtl.nl/web/components/actueel/rtlnieuws/psp/extra/2008/Overzicht_spaargeld_provincies.doc en <http://ikregeer.nl/document/BLG17938>).

De provincie heeft op basis van beleggings-garantieproducten tweemaal € 25 mio bij Unicredito Bank Plc in Ierland staan. Deze bank maakt onderdeel uit van de Italiaanse moederbank Unicredito Bank Spa. Daarnaast heeft de provincie € 3.523.000 uitstaan bij de Münchener Hypo Bank Real Estate.

Onderdeel van deze Duitse bank is Depfa Bank Plc. in Ierland.

De provincie heeft twee beleggingstegoeden van € 20 mio en € 10 mio, en een pandbrief van € 5 mio bij de Depfa Bank. Ten slotte is er een bedrag van € 25 mio ondergebracht bij Fortis Bank SA in België.

Vooraf

Bij de beantwoording van uw vragen aangaande de marktwaarde van de vermogensportefeuille hebben wij de volgende gedragslijn gevolgd:

Deposito's

Deposito's zijn onderhandse overeenkomsten en hebben daarom niet in letterlijke zin een marktwaarde. Gezien de relatief korte looptijden (< 1 jaar), is het realistisch deze tegen 100% van de nominale waarde te waarderen.

Obligaties

Obligaties zijn openbaar uitgegeven schuldtitels en worden veelal op een beurs verhandeld. De (bijna dagelijkse) prijsvorming op de markt vertegenwoordigt daarom per definitie de marktwaarde. In die gevallen waar gedurende enige tijd (om welke reden dan ook) geen prijsvorming heeft plaatsgevonden geldt de laatst tot stand gekomen prijs. Dit is niet per definitie de waarde die het product dan vertegenwoordigt. Niettemin hanteren wij altijd de laatst tot stand gekomen prijs (op of voor de rapportagedatum).

Garantieproducten

Garantieproducten zijn ondershands overeengekomen transacties waarin nadien geen handel plaatsvindt. Een garantieproduct wordt door de uitgevende instelling opgebouwd uit verschillende onderliggende producten die ieder voor zich een zekere marktwaarde hebben, maar deze marktwaarde is lang niet altijd onafhankelijk door prijsvorming op de markt tot stand gekomen. Om deze reden is het gebruikelijk dat de uitgevende instelling aan dit soort producten, op basis van breed geaccepteerde econometrische modellen, een theoretische marktwaarde toekent. Voorzover beschikbaar, is dit de door ons gerapporteerde marktwaarde.

Een belangrijk aspect van een garantieproduct is dat de waarde op einddatum door de uitgevende instelling wordt gegarandeerd (tenminste hoofdsom garantie).

Deze informatie over de vermogensportefeuille van de provincie Utrecht brengt de Statenfractie van D66 tot de volgende vragen:

1. Wat was de marktwaarde van de provinciale vermogensportefeuille op 31 december 2007 en wat is deze marktwaarde anno nu?

Antwoord:

Bij de beantwoording van deze vraag hebben wij de volgende gedragslijn gevolgd:

Deposito's

Deposito's zijn ondershandse overeenkomsten en hebben daarom niet in letterlijke zin een marktwaarde. Gezien de relatief korte looptijden (< 1 jaar), is het realistisch deze tegen 100% van de nominale waarde te waarderen.

Obligaties

Obligaties zijn openbaar uitgegeven schuldtitels en worden veelal op een beurs verhandeld. De (bijna dagelijkse) prijsvorming op de markt vertegenwoordigt daarom per definitie de marktwaarde. In die gevallen waar gedurende enige tijd (om welke reden dan ook) geen prijsvorming heeft plaatsgevonden geldt

de laatst tot stand gekomen prijs. Dit is niet per definitie de waarde die het product dan vertegenwoordigt. Niettemin hanteren wij altijd de laatst tot stand gekomen prijs (op of voor de rapportagedatum).

Garantieproducten

Garantieproducten zijn ondershands overeengekomen transacties waarin nadien geen handel plaatsvindt. Een garantieproduct wordt door de uitgevende instelling opgebouwd uit verschillende onderliggende producten die ieder voor zich een zekere marktwaarde hebben, maar deze marktwaarde is lang niet altijd onafhankelijk door prijsvorming op de markt tot stand gekomen. Om deze reden is het gebruikelijk dat de uitgevende instelling aan dit soort producten, op basis van breed geaccepteerde econometrische modellen, een theoretische marktwaarde toekent. Voorzover beschikbaar, is dit de door ons gehanteerde marktwaarde. Een belangrijk aspect van een garantieproduct is dat de waarde op einddatum door de uitgevende instelling wordt gegarandeerd (tenminste hoofdsom garantie).

De marktwaarde van de provinciale vermogensportefeuille heeft zich als volgt ontwikkeld:

Marktwaarde vermogensportefeuille
(€ x 1.000.000)

	31-12-2007	onttrekking(-) / toevoeging(+)	markt-waarde-verandering	31-12-2008	onttrekking(-) / toevoeging(+)	markt-waarde-verandering	31-03-2009
Deposito's	249	-37	0	212	-37	0	175
Obligaties	235	-33	3	205	-17	1	189
Garantie-producten	224	35	6	265	-	-	nb
totaal	708	-35	9	682	-	-	-

Ter toelichting: de marktwaarde is in 2008 is met 26 miljoen afgenomen. Voor een bedrag van 35 miljoen is dit het gevolg van uitgaven aan Provinciale doelen en voor 9 miljoen betreft het een stijging van de marktwaarde.

Van de garantieproducten is de marktwaarde per 31-3-2009 niet beschikbaar. Gezien de ondergeschikte rol die aandelen in de betreffende periode hebben gespeeld, is het veilig te concluderen dat de waardeontwikkeling van de garantieproducten analoog is geweest aan die van obligaties. Ondanks de crisis zijn de waardemutaties positief geweest, met name als gevolg van een algemene daling van de marktrente. Dit effect zou zonder de crisis groter zijn geweest maar is deels teniet gedaan door een aantal “downgrades” (verlaging van de kredietwaardigheidsbeoordeling).

2. Bij welke financiële instellingen, alwaar de provincie vermogen heeft uitstaan, is het afgelopen jaar als gevolg van de kredietcrisis de bankrating aangepast? En welke consequenties hebben GS hieraan verbonden?

Antwoord:

Het antwoord op het eerste deel van de vraag kan als volgt worden samengevat:

Ondanks dat er een behoorlijk aantal downgrades is geweest, hebben verreweg de meeste nog een AA-status of beter. De obligaties waarvan de rating tot single A is gedaald (het gaat om 11 in aantal) betreffen instellingen waarvan de overheden hebben aangegeven deze niet te zullen laten vallen.

Van een tweetal producten (van één instelling) is de rating gedaald tot BBB. Dit betreft eveneens een instelling waarvan het in het belang van de overheid is deze overeind te houden.

Het tweede deel van de vraag beantwoorden we als volgt:

Met betrekking tot de obligaties zien wij ten aanzien van geen enkele specifieke obligatie directe aanleiding om tot actie over te gaan.

De producten waarvan de rating tot single A en in een enkel geval tot BBB, is gedaald, worden door ons met bijzondere aandacht gevolgd.

3. Welke “reparaties” hebben GS inmiddels ondernomen om aantasting van de vermogensportefeuille te herstellen dan wel te voorkomen?

Antwoord:

Sinds wij in oktober 2008 aan u rapporteerden, heeft een externe adviseur (dezelfde die ultimo 2008 een second opinion uitbracht) ons steeds op de hoogte gehouden van aanpassingen van ratings middels zogenaamde “Rating Alerts”.

Voorts hebben wij op regelmatige basis gesprekken gevoerd met diverse professionele marktpartijen teneinde van zoveel mogelijk ontwikkelingen zo goed mogelijk op de hoogte te blijven.

Tevens hebben we regelmatig contact onderhouden met BZK om elkaar te informeren over diverse ontwikkelingen.

Zoals bekend voldeed de gehele portefeuille aan de voormalige wet Fido. Sinds kort hebben we met een aangepaste wet Fido te maken waarbij een A-rating (of lager) niet meer is toegestaan voor nieuwe producten met een looptijd langer dan 3 maanden. Ons doel is (op de wat langere termijn) om de gehele portefeuille in termen van ratings weer op een peil te brengen dat deze in z'n geheel aan de nieuwe bepalingen van de wet Fido voldoet, overigens zonder dat dit een verplichting is die uit de wetswijziging voortvloeit.

Mede gezien de redelijke mate van rust die op de markten is teruggekeerd menen wij er goed aan te doen dit doel niet geforceerd en overhaast te willen bereiken maar de tijd af te wachten dat er op de markt weer ‘normaal’ gehandeld kan worden. Uiteraard blijven we alle ontwikkelingen alert volgen.

Actualisering sinds 7 april 2009

De marktwaarde van de portefeuille is in zeer geringe mate toegenomen sinds de beantwoording op 7 april 2009. Dit komt door een verdere daling van de markttrente. Het blijven echter momentopnamen.

Sinds 7 april 2009 hebben wij geen wijzigingen in ratings aangaande onze portefeuille geconstateerd.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

voorzitter,

secretaris,